

Antoni Gutiérrez Rubí. “La política vigilada. La comunicación política en la era de Wikileaks”. Barcelona, Editorial UOC, 2011. Presentació Museu de Lleida. 14 desembre 2011

Antoni Gutiérrez Rubí és un especialista i consultor en temes de comunicació pública i social que manté simultàniament una gran activitat com a columnista en diversos mitjans, formador en l'àmbit universitari i assessor d'empreses, administracions, partits polítics, fundacions i associacions diverses. Se'ns faria molt llarg enumerar el seu cv i em limitaré a destacar que és, sens dubte, una de les persones que més ha reflexionat sobre comunicació política a Espanya i a Catalunya. Quan a través de l'amiga Jordina Freixenet (una professional jove, innovadora i molt activa i innovadora en l'àmbit del 2.0) va sorgir l'oportunitat d'emmarcar, dins la CPC-UdL, la presentació del darrer llibre de l'Antoni, ens va semblar una excel·lent idea i una oportunitat per als universitaris i per al públic de Lleida, en general. A poc a poc –i no sense algunes polèmiques, la qual cosa vol dir que és viva--, la Càtedra també té vocació d'esdevenir una àgora presencial i digital per al debat sobre la comunicació en general i i ho vol fer obrint-se a la diversitat acadèmica, empresarial, política i civil del seu entorn.

Pocs anys després de l'eclosió de la postmodernitat, hem viscut acceleradament (fa 37 anys es feia la primera telefonada des d'un mòbil i només en fa 20 de la primera pàgina web) la irrupció del web 2.0. Tot plegat suposa un canvi que alguns (equivocadament) consideren una innovació estrictament tecnològica o una moda passatgera i que d'altres considerem un nou paradigma en el qual acabarà

desembocant aquesta revolució que canviarà globalment la manera de fer moltes coses en una societat que ha esdevingut una societat-xarxa.

Aquesta revolució no només vol dir rapidesa de comunicacions, sinó sobretot baixos costos de la creació, recerca i transmissió d'informació. La generalització del mòbil i la connexió gairebé constant a Internet doten als ciutadans d'una capacitat d'intervenció que fa més difícil que els governs i els mitjans de comunicació convencionals (siguin o no digitals) mantinguin el monopoli de la informació i del disseny de l'agenda política i permet que individus, organitzacions o moviments espontanis puguin jugar un paper polític, fins i tot quan es declaren explícitament antipolítics.

Els títols dels set capítols de la primera part del llibre de l'Antoni són força explícits (la delació política, la política retratada, la política filmada, la denúncia cívica, la denúncia anònima...) i defineixen un marc de democràcia vigilant en què la capacitat dels ciutadans per qüestionar l'autoritat i pensar per ells mateixos, podria desembocar, en el millor dels casos, en una democràcia vigilant, interactiva més oberta, i radicalment diferent d'aquella en què el ciutadà només és consultat a través del vot i que ens ha conduït a nivells alts de no participació i de disgust. No és menys important el fet que també les empreses, els proveïdors de serveis i els mercats (no menys que les institucions, els líders polítics o els governs) puguin haver d'actuar en aquest àmbit més transparent, menys dirigit i més vulnerable a la capacitat d'autoorganització dels ciutadans i dels moviments socials.

Vull compartir un exemple d'aquests darrers dies, sobre els qual meditava després de la lectura del llibre de l'Antoni. Després d'un debat, la presidenta del

Parlament de Catalunya va prohibir la utilització de diverses expressions als diputats i diputades. La decisió d'introduir una llista de paraules tabú en una assemblea legislativa és dubtosament democràtica, però ho va fer. Al cap de poques setmanes, les reaccions obliguen la presidenta a retirar aquesta decisió, la qual cosa ha provocat novament un allau de comentaris irònics. Una decisió errònia la inconveniència de la qual és corroborada per la correcció posterior.

Tornant al llibre, us garanteixo que les 158 pàgines de què consta proporcionen una lectura apassionada i lliscant, i constitueixen una temptació per als que tenim l'hàbit de subratllar. Hi ha molt a subratllar, en el llibre de l'Antoni, i no és difícil adonar-se que està escrit no només amb autoritat de causa, sinó també amb una mentalitat en xarxa i d'una manera molt acostada, molt propera als canvis i transformacions que descriu i analitza.

En la segona part, l'autor planteja un seguit de reptes per a l'acció i la comunicació polítiques i dedica la tercera a reflexionar sobre la política que desborda els partits i el periodisme polític de tota la vida, i que ho fa tant per raons de fons com per raons d'oportunitat tecnològica i per l'emergència de noves maneres d'organitzar-se i mobilitzar-se. En l'epíleg, Antoni Gutiérrez Rubí fa parlar el Sr. Joichi Ito, el director del Media Lab de l'Institut Tecnològic de Massachusetts, per dir, entre d'altres coses, que "la revolució digital canviarà completament els governs i els mercats" i l'Antoni acaba (si se'm permet la imatge) entonant una diguem-ne oració d'esperança i confiança en el futur i en el desenvolupament d'aquesta democràcia vigilant.

Vivim, doncs, un moment molt delicat per als mitjans de comunicació i per als partits polítics i les institucions. Els mitjans han sentit la temptació d'assumir que la

política no interessa, que cal simplificar-ne la informació, i que cal barrejar-la amb l'espectacle i fer-ne entreteniment, oblidant que les administracions no poden ni haurien de proporcionar gratificacions i distraccions continuades als seus administrats. També els partits haurien de de limitar la teatralitat dels seus gestos, vigilar els seus rituals, i elaborar un discurs més rigorós i més ambiciós, perquè amb discursos banals no es va enlloc.

“Espero que seguim en contacte i que aquest text ajudi a les persones que volen una altra política i no es resignen a deixar de pensar-ho o dir-ho, allà on es trobin.”